

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1920 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 43 § 2 stycket i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården.

Närvarande: herrar von Sneidern, von Sydow, Alfred Petré, Carl E. Svensson, von Koch, S. Hansson, Frändén*, Tjällgren*, Magnusson i Kalmar, Karlsson i Gasabäck, Carlsson i Frosterud, Nilsson i Vibberbo*, Karlsson i Nynäshamn*, Magnusson i Skövde, Johansson i Vittinge.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 123, vilken behandlats av andra lagutskottet, hava herrar Lindman med flere hemställt, att riksdagen ville för sin del besluta, att 43 § 2 stycket i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»I allt — — — — fattigvården. Till fattigvårdskonsulent utses man eller kvinna, som genom föregående verksamhet i fattigvårdens tjänst samt ådagalagda kunskaper om fattigvårdens anordnande i skilda delar av landet visat sig därtill särskilt skickad. Instruktion — — — — —
— — — — Konungen.»

Angående motiven för berörda hemställan tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Vid föredragning av kungl. propositionen nr 168 till 1918 års lagtima riksdag angående anslag till anordnande av statsinspektion över fattigvården med mera anförde föredragande departementschefen beträffande fattigvårdskonsulenterna följande:

Utskottet.

»Några bestämda yttre kompetensvillkor synas icke böra uppställas. Kungl. Maj:ts val bör sålunda ej bindas genom fordringar på avlagd examen, genomgången utbildning eller tidigare verksamhet. Klart är dock, att för framgångsrikt fullgörande av en konsulents krävande uppgifter en ingående praktisk erfarenhet om fattigvård är en grundförutsättning, vare sig att denna erfarenhet vunnits under anställning i den offentliga fattigvårdens tjänst, under sysslande med frivillig understödsverksamhet, såsom konsulent hos enskild förening eller på annat dylikt sätt. Kunskaper om gällande författningar måste naturligen konsulenten äga, likaledes torde ett visst mått av allmänbildning utgöra en förutsättning för att konsulenten skall kunna behörigen hävda sin ställning i förhållande till de kommunala myndigheterna och därjämte såväl på tillfredsställande sätt tillgodogöra sig och i berättelser sammanfatta erfarenheterna av sin verksamhet som draga nytta av de anvisningar och den litteratur, som fattigvårdsinspektören kan ställa till hans förfogande. De viktigaste förutsättningarna för att konsulenten skall kunna väl fullgöra sin uppgift äro naturligen av mera personlig art. I detta hänseende kan tillämpas vad statsrådet Fridtjuv Berg beträffande folkskoleinspektörerna yttrade till statsrådsprotokollet vid framläggandet av förslaget till omreglering av folkskoleinspektionen. Han anförde: 'Av en folkskoleinspektör måste krävas icke blott grundlig insikt i de mångahanda spörsmål, vilkas lösning kan komma att påkalla hans medverkan, utan också och framför allt den välvilliga rättrådighet, den lugna opartiskhet och den personliga auktoritet, som kunna tillvinna honom såväl skolstyrelsernas som lärarpersonalens aktning och förtroende. Det kräves av honom det sunda omdöme och den människokänedom, som sätta honom i stånd att framgångsrikt förhandla med menigheter och enskilda. Och av honom måste tillika fordras den besinning och den sega ihärdighet, som göra det möjligt att med lämpor undanröja svårigheter och fullfölja föresatta mål. Men allt detta är egenskaper, som icke genom något särskilt slag av utbildning kunna förvärfvas och ej heller genom något slag av examensintyg styrkas. Det skulle under sådana förhållanden vara synnerligen olämpligt att genom uppställande av formella kompetensvillkor av ett eller annat slag snävt begränsa an-

talet av dem, bland vilka lämpliga innehavare av inspektörsbefattningarna kunna sökas'»

Nämnda proposition, som behandlades av andra särskilda utskottet blev utan anmärkning av utskottet tillstyrkt samt av riksdagen bifallen.

Utskottet anser, att de synpunkter, som kommit till uttryck i departementschefens härovan citerade, av riksdagen godkända uttalande, äro riktiga och tillfredsställande som ledning för Kungl. Maj:t vid utseende av konsulenter. En närmare precisering av kompetensvillkoren för konsulenter i av motionären tänkt eller annan riktning ställer sig för närvarande så mycket svårare, som fattigvårdskonsulentverksamheten ännu kan anses befinna sig på försöksstadiet och ej hava fått sitt slutliga arbetsområde fullt begränsat. Så är att märka, att, enligt den av Kungl. Maj:t den 25 april 1919 utfärdade instruktionen för statens fattigvårdskonsulenter, konsulent har, förutom att fullgöra åliggande, avseende den egentliga fattigvården, jämväl att, i den mån hans tidsådant medgiver, med råd och upplysningar tillhandagå såväl barnavårdsnämnderna inom distriktet beträffande förpliktelser, som ålagts desamma genom lagen om barn utom äktenskap, som ock nykterhetsnämnderna inom distriktet ifråga om deras åligganden enligt lagen om behandling av alkoholister. Och lagstiftningen om den offentliga barnavården är för närvarande föremål för revision, varur kan antagas framgå förslag till en lagstiftning, som ökar samhällets kontroll över barnavården med antagligen vidgade uppgifter för fattigvårdskonsulenter utöver den egentliga fattigvårdens område. Under sådana förhållanden är så mycket mindre skäl att nu företaga en sådan lagändring, som motionären föreslår, varigenom fattigvårdskonsulentens kompetens ensidigt skulle komma att bedömas efter hans praktiska erfarenhet på ett, om än hans huvudsakliga, verksamhetsområde.

På grund härav får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 februari 1920.

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Reservationer:

1:o) av herr *Magnusson* i Kalmar;

2:o) av herr *von Sydow*, som anført: »Utskottet har undvikit att yttra sig om det särskilda fall, som omförmäles i motionen och där åberopas som grund för den ifrågasatta lagändringen. Lika litet som utskottet vill jag gå in på frågan, om den person, som blev utnämnd, bland de sökande hade de största förutsättningarna att rätt sköta den ifrågavarande befattningen. Jag vill alltså medgiva, att det kan synas mindre lämpligt att i själva lagtexten intaga några kompetensfordringar för erhållande av fattigvårdskonsulentbefattning. Men jag har icke kunnat undgå att finna det anmärkningsvärt, att, ehuru vid antagande av lagen om fattigvården från regeringshåll uttryckligen betonades att en ingående praktisk erfarenhet om fattigvård och kunskap om gällande författningar vore förutsättningar för ett framgångsrikt fullgörande av en fattigvårdskonsulents uppgifter, icke någon bestämmelse i sådant hänseende intagits i den instruktion, som Kungl. Maj:t utfärdat för fattigvårdskonsulenterna. Annars synes det vara regel att dylika kompetensfordringar intagas i tjänsteinstruktionerna. Genom denna underlåtenhet har en möjlighet lämnats öppen att välja konsulent utom den krets, varinom riksdagen ansett att han bör sökas. Jag anser därför att utskottet i anledning av motionen bort föreslå riksdagen

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att i instruktionen för fattigvårdskonsulenterna måtte som kompetensfordringar för konsulent stadgas, att han skall äga ingående praktisk erfarenhet om fattigvård och kunskaper om gällande författningar rörande fattigvården.»

3:o) av herr *Magnusson* i Skövde, som yttrat: »Även om man ställer sig tveksam till frågan, huruvida det särskilda fall, som torde ha föranlett motionen, utgör tillräckligt motiv för en lagändring, torde det å andra sidan knappast vara riktigt eller ens möjligt att, som utskottet här försökt, ställa sig fullständigt neutral i antydda utnämningsfråga. Utan att på något sätt ingå på bedömande av de rent personliga egenskaperna hos de personer, som närmast berördes av ut-

nämningen, är det befogat erinra därom, att vid denna utnämning uppenbarligen icke tagits nödig hänsyn till den uppfattning, som dåvarande departementschefen i sitt yttrande till Kungl. Maj:ts proposition nr 168 år 1918 gav uttryck, nämligen att det är »klart att för framgångsrikt utövande av en konsulents krävande uppgifter en ingående praktisk erfarenhet om fattigvård är en grundförutsättning». Denna »grundförutsättning» har dock vid ifrågavarande utnämning uppenbarligen blivit i hög grad åsidosatt, då den utnämnde i motsats till medsökande veterligen icke hade någon som helst praktisk erfarenhet i fattigvård, icke ens den, som kan ha vunnits genom ledamotskap i kommunala nämnder och styrelser. För fattigvårdens utveckling mot att i allt större mått fylla sin uppgift att verkligen vårda, kräves, kanske mer än på de flesta andra områden, att den i sin tjänst som fattigvårdsföreståndare kan vinna och behålla verkligt lämpliga personer. Ett grundvillkor härför synes mig vara, att föreståndarnas ekonomiska och sociala ställning är god och att någon möjlighet till befordran förefinnes. Men genom att lämna en utnämning, som den här berörda, alldeles opåtalad, måste fattigvårdsföreståndarna erhålla den uppfattningen, att flerårigt och förtjänstfullt direkt fattigvårdsarbete icke synes utgöra någon merit för befordran till fattigvårdskonsulent.

Det synes mig alltså, att utskottet bort i sin motivering inrymma ett uttalande, att vid utnämning av fattigvårdskonsulenter bestämt företräde bör, under för övrigt lika förhållanden, givas åt person, som äger praktisk erfarenhet i fattigvårdsarbete.»